

Vergeten of vergeven? De totstandkoming van een Joods-flamingante identiteit na de Tweede Wereldoorlog

Na de Tweede Wereldoorlog ontstonden er verschillende beeldvormingen bij de Joodse en Vlaams-nationale gemeenschap. Elke groep legde immers een focus op de gebeurtenissen die hen tijdens de oorlog het meeste hadden getekend. Langs Joodse zijde stond slachtofferschap door de herinnering aan de Shoah centraal. De Vlaamse zijde had zich daarentegen in grote mate schuldig gemaakt aan collaboratie en kreeg daardoor een daderprofiel. Omdat bij de flaminganten het gevoel leefde dat deze repressie onterecht was geweest, hulde zij zich toch ook in een beeldvorming van slachtofferschap. Deze scriptie bekijkt hoe een Joods-flamingante identiteit desondanks de tegenstrijdige collectieve herinneringen toch kon groeien. Het onderzoek bespreekt chronologisch elk decennium en schuift daarbij de krachtlijnen die het discours tekenden binnen deze bepaalde periodes naar voren.

Zo zien we dat in de directe naoorlogse periode de Joodse stilte primeerde, terwijl de flamingante zijde in deze periode net heel spraakzaam was over de repressie. De jaren '70 brachten enige verandering. De Joodse zijde begon actiever de Judeocide te herdenken, maar het valt op dat grote herdenkingen een heel Belgisch-nationalistisch discours volgden, waar de behulpzame natie centraal stond. De Vlaamse zijde hield vast aan haar repressie-eisen, maar tegelijk creëerde Louis Davids weer vruchtbare grond voor een Joods-flamingante toenadering. De jaren '80 kenmerkten zich vooral door de internationalisering van de Shoah. Wereldwijd kreeg de genocide door middel van een Amerikaanse serie en hernieuwde inzichten meer voet bij stuk. Dit had ook een grote impact op België en plaatste onder meer de aanhoudende flamingante amnestie-eis in een moeilijk parket. Het opeisen van een slachtofferrol ging immers erg ongemakkelijk aanvoelen. Toch werd in de jaren '80 de Joods-flamingante traditie weer sterk aangewakkerd. Dit via een tijdschrift van jonge studenten die opiniërend over deze actuele evoluties schreven. Hun discours toont op welke manier zij de Joodse met de Flamingante oorlogsgeschiedenis deden rijmen. Maar wanneer bij de eeuwwisseling historisch onderzoek aantoonde dat België toch geen behulpzame natie bleek te zijn en de Vlaamse collaboratie een aandeel in de Jodenvervolging had gehad, draaide het discours volledig om. Dit bracht heel wat tegenstrijdigheden met zich mee.

Centraal in dit onderzoek staat herinneringsgeschiedenis en de idee dat herinneringen cruciaal zijn voor een collectieve identiteitsvorming. Ze bekijkt wat er gebeurt bij een dubbele identiteit waarbij verschillende herinneringen elkaar tegenspreken. Het onderzoek wil zo aan de hand van deze casus aantonen dat collectieve identiteiten constructief en dynamisch zijn. De creatie van een narratief staat voor een groep centraal, bij een dubbele en niet evidente identiteit zoals Joods-flamingantisme des te meer. Deze studie analyseert hoe de groepen hun narratief schreven en herschreven naargelang beeldvormingen na de oorlog evolueerden.